

*There's a crack in everything
that's how the light gets in...*

Jaaroverzicht 2021
Stichting Participatie met Dementie

Algemene gegevens

Stichting Participatie met Dementie
Het Participatiekoor

Jonkh. P N Quarles van Uffordlaan 38
2042 PS Zandvoort

Tel: 085 - 06 08 643

email: info@participatiekoor.nl

<https://www.participatie-met-dementie.nl>

<https://www.participatiekoor.nl/>

KvK: 73716510

Bank: NL47 RABO 0336 9836 11

RSIN: 8596 38 789

BTW: NL859638789B01

There's a crack in everything...

2021 is nog maar enkele weken oud als eind januari de *avondklok* wordt ingevoerd. Opnieuw zit het land volledig op slot. En even voelt het alsof nu ook de sleutel is weggegooid. Dat is een tegenvaller, maar het corona vaccinatieprogramma van de overheid begint op stoom te komen. Dus we hadden hoop dat we toch nog van start konden met de repetities van ons nieuwe programma. Maar helaas, het wordt al snel duidelijk dat 2021 heel andere plannen met ons voor heeft.

"There's a crack in everything, that's how the light gets in", zingt Leonard Cohen in *Anthem*. Oftewel, hoe moeilijk de tijden ook zijn, er is altijd een oplossing. Dat geldt ook voor de participatiekoren. Want ondanks dat we niet hebben kunnen doen wat we het allerliefste doen: samen zingen, hebben we dit jaar toch van ons kunnen laten horen en een stevige basis voor de toekomst kunnen leggen. In ons *Jaaroverzicht 2021* laten we je zien wat we in het tweede jaar van de coronapandemie hebben bereikt.

Januari

Nieuw strategisch plan

Stichting Participatie met Dementie (SPmD) bevordert de inclusie van mensen met dementie door hen actief te laten participeren in kunstvormen, zoals muziek, samen met gezonde mensen en professionals. Wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van ons werk laten zien dat wij bijdragen aan het welzijn en de positieve gezondheid van onze doelgroepen.

Dit succes en de vele verzoeken die wij krijgen om ook in andere steden participatiekoren op te zetten vereist echter een nieuwe strategie. We zijn nu nog een projectorganisatie met dito financiering. Dit legt zowel een groot beslag op het Projectbureau om telkens projectsubsidies en fondsen te werven. Juist omdat de effecten van de koren op het welzijn en de positieve gezondheid van de deelnemers nu wetenschappelijk aangetoond zijn en de langdurige ouderenzorg behoefte heeft aan nieuwe interventies, die zowel leiden tot minder zorguitgaven als de zorglast van zowel professionele zorgverleners als mantelzorgers verlichten, ontwikkelen we een nieuw strategisch plan.

Met ons plan 'Roll Out Fase 1', wordt een koers ingezet die zich richt op een duurzame borging van onze projecten en nieuwe verdienmodellen. Wij richten ons hierbij op de kansen op een officiële erkenning als werkzame interventie van onze methode en projecten waardoor financiering uit de Wlz, Wmo en Zvw mogelijk moeten worden.

Organisatorisch zetten wij met ons plan Roll Out Fase 1 koers naar een naar franchise afgeleid organisatiemodel waarbij de lokale participatiekoren zelfstandig opererende units worden, die geleid worden door muziektherapeuten en andere door het landelijk Projectbureau geaccrediteerde professionals. Lokale projectleiders zullen daarmee op basis van een door het landelijk Projectbureau verstrekte 'licentie' zelfstandig hun lokale projecten kunnen gaan leiden.

Het landelijk Projectbureau treedt hiermee op termijn vooral op als licentievertrekker. Zij verzorgt training en coaching van de lokale projectleiders en ondersteund hen met een volledige back office, administratie, financiering en marketingcommunicatie. Daarnaast is het landelijk Projectbureau verantwoordelijk voor kennisontwikkeling, verder wetenschappelijk onderzoek tbv nieuwe financieringsmodellen.

April

Documentaire *O Haupt voll Blut und Wunden*

In de Goede Week voor Pasen tóch een programma aan te bieden, brachten we op zaterdag 3 april onze documentaire *O Haupt voll Blut und Wunden* online uit.

Een documentaire over Franc, die Alzheimer heeft. Door de vooruitgang van zijn achteruitgang moet hij steeds meer dingen die hij lief heeft loslaten, omdat hij er de verantwoordelijkheid niet meer voor kan dragen. Dat is pijnlijk, maar daardoor ontstaat ook ruimte voor andere dingen die nog wel mogelijk zijn. Zoals de Matthäus Passion zingen met Het Participatiekoor.

Klik op de afbeelding hieronder om de documentaire 'O Haupt voll Blut und Wunden' te bekijken:

Radio 1

Het NPO Radio1 programma Hilversum Uit besteed in april aandacht aan het Participatiekoor en interviewt Franc Janssen en zijn mantelzanger Cees Stet en oprichter van de stichting Erik Zwiers. De uitzending is [hier](#) terug te luisteren.

Juni

De wetenschap bewijst: Meer zang is minder zorg

Na anderhalf jaar wetenschappelijk onderzoek presenteren AmsterdamUMC, Leyden Academy en ZONMW op 29 juni de resultaten van de waarden en effecten van het participatiekoor. Uit dit onderzoek, onder leiding van professor Tineke Abma, blijkt dat de methode van het participatiekoor effectief bijdraagt aan het welzijn en de positieve gezondheid van de deelnemers. Meer zang is minder zorg!

Dat zingen goed is voor het brein, is inmiddels uitgebreid aangetoond. Het effect van de Participatiekoren strekt echter nog verder. Door de unieke methode waarin mensen met dementie van ervaren mantelzangers de ondersteuning krijgen en samenwerken én de intensieve samenwerking met partners uit de zorg, welzijn en cultuur leiden de projecten van de Participatiekoren tot onder bijzondere resultaten, die nu ook wetenschappelijk bewezen zijn.

Enkele conclusies uit het onderzoek:

- verbeterde cognitieve functies en spraak;
- nieuwe zingeving;
- meer plezier en levensvreugde en minder agitatie;
- grotere eigenwaarde en de bevestiging ertoe te doen;
- meer zelfvertrouwen;
- nieuwe sociale contacten;
- verbeterde relaties met partners en kinderen.

Het volledige onderzoeksrapport kun je [hier](#) downloaden

Lees [hier](#) de wetenschappelijke publicatie in de international Journal of Enviromental Research and Public Health

Kunst in de Zorg Bevindingen van participatief actieonderzoek

Waarde

De waarde van actieve kunstparticipatie vanuit het perspectief van ouderen

Positieve gevoelens

Genieten en plezier beleven.

Belangrijke elementen die het leven de moeite waard maken.

Uitgedaagd worden

Op artistiek en persoonlijk vlak.

Een concreet doel hebben, betekent dat je ertoe doet en geeft zin aan het leven.

Diepgaand contact

Contact dat een hogere kwaliteit heeft dan oppervlakkig contact.

Kunst doet een beroep op een diepere laag van jezelf en zorgt voor een meer persoonlijke en emotionele band.

Voor en na

Janine Schrijver, kunstenaar en lid van het onderzoeksteam deed artistiek onderzoek naar de vraag: is er vóór en ná deelname aan kunstactiviteit zichtbaar verschil? Ze maakte hier een fotoreeks van. Ziet u verschil?

Werkzame mechanismen

Hoe komt het volgens ouderen dat zij waarde ervaren?
Een samenkomst van verschillende elementen, waaronder...

De kunst zelf: kunst raakt

Kunst brengt niet alleen een boodschap, maar ook een gevoel over. Dit is niet altijd in woorden te vatten. Dit noemen we ook wel *affeur*: datgene wat je aanvoelt, maar wat moeilijk onder woorden te brengen is.

Betrokkenheid: een verwelkomende sfeer.

Connectie: erbij horen, veiligheid, saamhorigheid en vertrouwen.

Nieuwe dingen leren: professionele artistieke begeleiding.

Transformatie: in een staat van flow komen in een gastvrije sfeer.

Menselijkheid: een ontspannende ruimte die welzijn ondersteunt.

Verduurzaming

Wat is nodig voor verduurzaming van kunstinitiatieven en -programma's?

Vakmanschap

Belangrijk is de kwaliteit van het werk dat wordt uitgevoerd in de praktijk. Dit vraagt om een kritisch theoretisch kader.

Artistieke aspecten: het ontwikkelen van eigen artistieke criteria voor participatieve kunst.

Pedagogische en ethische aspecten: Hoe werk je op een 'goede' manier met verschillende doelgroepen? Reflecteren als professional op je eigen werk en praktijk helpt. Hiervoor kunnen reflectieve netwerken helpen.

Boundary work: Professionals dienen over kwaliteiten te beschikken die nodig zijn om op en over de grenzen van verschillende disciplines te werken.

Vertrouwen

Op verschillende vlakken is vertrouwen nodig.

Vertrouwen in de kwaliteit van het product en het 'nut' van de interventie. Het is belangrijk om van tevoren te bedenken: hoe laat je dit zien, wat spreek je met stakeholders af over zichtbaarheid en bewijsvoering?

Vertrouwen in de naam, reputatie en stabiliteit van de uitvoerende culturele organisatie draagt bij aan verduurzaming.

Financiering

Voor participatieve kunstprojecten is financiering nodig, óók voor meer onzichtbare kosten zoals overheadkosten en tijd die wordt geïnvesteerd in het onderhouden van relaties en netwerken en vergroten van vakmanschap.

Het waarborgen van structurele financiering vraagt veel tijd, aandacht en kennis van de lokale context van een project.

Strategische partnerschappen, contracten en het inbedden van kunst in missie en visie van zorg- en welzijnsorganisaties kan helpen.

Voor verdieping en voorbeelden uit de praktijk, zie: www.kunstindezorg.com/publicatie

September

Nieuwe huisstijl & propositie

In navolging van onze strategisch roll outplan, zoals aan het begin van het jaar geformuleerd, presenteren we in september onze nieuwe huisstijl en propositie. Geruggesteund door de resultaten van het ZONMW onderzoek Kunst in de Zorg lanceren we onze nieuwe propositie: **“Meer zang, minder zorg”**. Hiermee duiden wij enerzijds het effect wat wij met onze programma’s realiseren bij onze deelnemers en verwoordt zij tegelijk onze missie.

Bij deze nieuwe propositie wordt ook de huisstijl vernieuwd en een nieuwe website gelanceerd. Tegelijk met de release hiervan wordt ook aan de *back end* een geautomatiseerd klantvolgsysteem in gebruik genomen. In dit systeem is elke interactie met deelnemers, publiek en prospects geïntegreerd, zodat de volledige customer journey en lifecycle gemonitord en gestuurd kan worden.

Samen zingend dementie te lijf
Bereik hier ons laatste concert Houta Nat

Zing mee in het Participatiekoor | Zing thuis met je mantelzanger

Zing mee, speel mee!

Een participatiekoor bestaat voor 75% uit mensen met de diagnose dementie en voor 25% uit medewerkers en vrijwilligers die we **mantelzanger** noemen. In observaties die deelnemers met dementie vormen worden zij begeleid door professionele zangers (solisten), instrumentisten en een dirigent. Samen realiseren zij unieke en unieke concerten die tot maar 2 grote concerten per jaar. Met veel plezier en ontroering, less lie onder meer: mede je aan ervaring of speel mee!

- Zingen met dementie?**
Doe mee in het participatiekoor!
Hoe vaak al zijn er nog zingende en spelende. Ook al het gaat niet het beste. Voora al, is zo samen met ethische en bereikbaarheid. Tweede naar een concert.
- Mantelzanger?**
Zing thuis met je.
Het is een zingen en het is het ook. Het is een mede voor iedereen een more voor. Samen hebben ze coöcher? Dit samen met een familie of vrienden met dementie en een taal zanger.
- Beroepsmuzikant?**
Speel ons d'ingere mee!
In elk participatiekoor met een unieke alingen. Zingen en met een unieke nodig. In dit is bereik en het is een ethische met muziek in de zang, mede je dan een voor een participatiekoor.

Meer zang, minder zorg

Top de 5 missie wij al enig moment dementie is de (cij) gaan breed beschikbaar medelijding en je kunt er niet van genieten. Het weten van die etos met de uitdrukking en een goede coöcher met een dementie, een mede met de zing van zingen is de bedoeling dat het zeer positieve heeft op het leven. Meer de mensen met dementie al samen doen met muziek en professionele muzikanten en daarom ook hoe een een behoeftige. Het is om te doen, krijg je verrijking, verrijking. En dat is precies wat we met de methode van het Participatiekoor doen: en bereikt.

Meer plezier

Deelnemers ervaren meer plezier, levensvreugde, sociale contact en een gevoel van eigenaard.

Meer kunnen

Deelnemers vertonen verbeterde sociale vaardigheden en spreken zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

Minder zorg

Deelnemers ervaren minder zorg, wat resulteert in betere kwaliteit van leven en minder zorgkosten en familie.

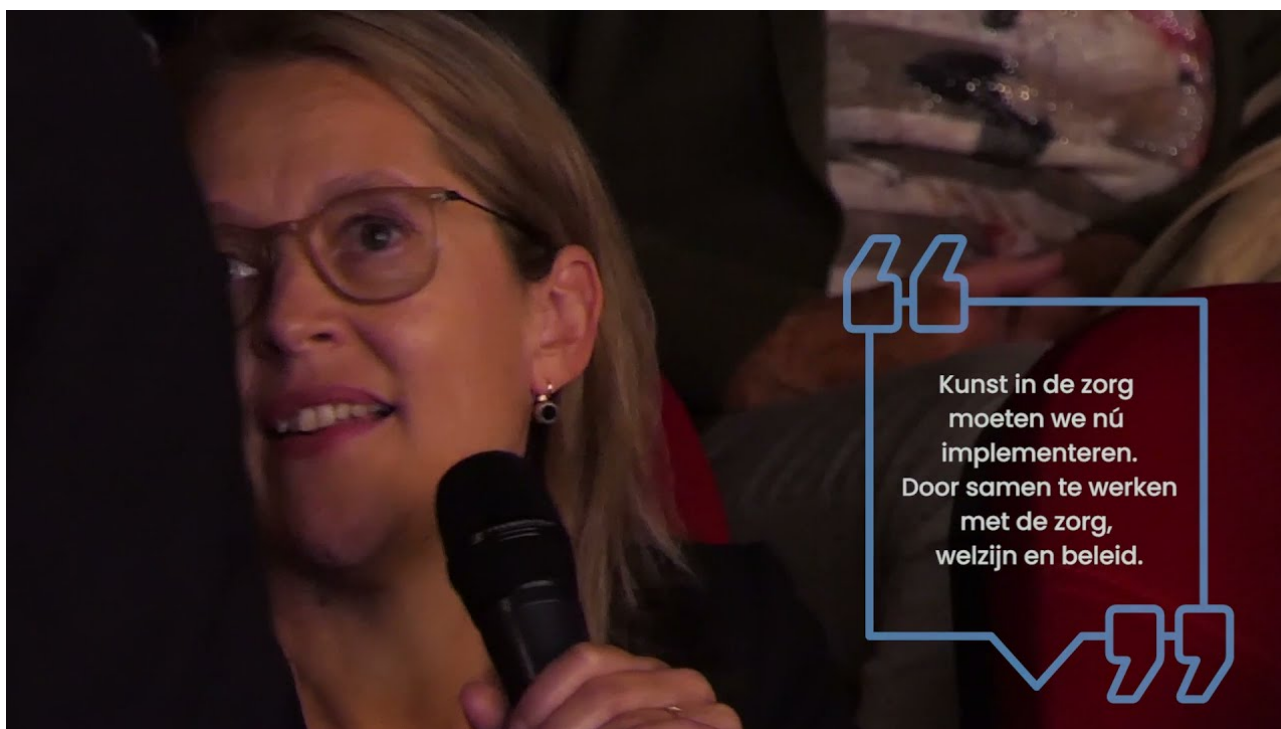

Oktober

Tafel van 4 - Meer zang, minder zorg

Op 14 oktober 2021 organiseert het Participatiekoor in Pathé Haarlem de Tafel van 4. Een interactief ontwikkelprogramma waarin wij samen met mensen met dementie, zorg- en cultuurprofessionals, overheden en fondsen onderzoeken hoe wij de toegankelijkheid van onze producties kunnen vergroten en een breed draagvlak creëren bij lokale partners.

Aan de eerste Tafel van 4 namen deel: Gino van Zolingen en Nancy Scheeve van het Fonds voor Cultuurparticipatie, Suzanne Kooij en Lonneke Regter van het Lang Leve Kunst Fonds, wethouder Cultuur, Zorg & Wonen Haarlem Marie-Thérèse Meijs, muziektherapeut en mede-initiatiefnemer van het participatiekoor Jacinta van Hesselingen, onderzoeker Kunst in de Zorg Lieke de Kock van de Leyden Academy, artistiek leider Erik Zwiers en zangers van de participatiekoren. De presentatie was in handen van wetenschapsjournalist Mark Mieras. Bekijk hieronder de compilatie van de eerste Tafel van 4.

November

Shaking Tree Award

Artistiek leider en oprichter van het participatiekoor Erik Zwiens werd in november genomineerd voor de Shakingtree Award 2021. De Shakingtree Award wordt toegekend aan mensen die op een positieve manier aandacht vragen voor verbetering in de zorg.

De drie genomineerden zijn mensen die op allerlei mooie manieren de zorg opschudden en daarmee het patiënt- en cliëntwelzijn enorm bevorderen.

De prijs wordt jaarlijks in november uitgereikt door de directeur-generaal Curatieve Zorg van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Erik won de prijs uiteindelijk niet, maar het ministerie heeft ons wel toegezegd het participatiekoor te zullen blijven ondersteunen. Zo is het ministerie in overleg met het Concertgebouw in Amsterdam voor ons Iustrumconcert in 2022 in de mooiste concertzaal van Nederland 2022!

Klik op de afbeelding om het promofilmpje van VWS over de nominatie van Erik Zwiens te bekijken.

December

Nationaal Dementie Congres

Op 13 december organiseerde het ministerie van VWS het Nationale Dementie Congres. Zanger Franc Janssen en artistiek leider Erik Zwijs mochten aan de 1.540 online bezoekers vertellen over de positieve gezondheidseffecten die het participatiekoor teweeg brengt. Op de publieksvraag of het ministerie het participatiekoor zou moeten financieren antwoordde 86% dat ze dit zou moeten doen.

Organisatie

Onze missie

Mensen met een beperking hebben recht op dezelfde kansen in de samenleving als ieder ander. Gewoon meedoen is voor hen niet altijd vanzelfsprekend. Sinds 2016 geldt het VN-verdrag handicap in Nederland. Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert. In 2018 is het kabinet het programma Onbeperkt meedoen! gestart. Het doel hiervan is: merkbaar minder drempels in de samenleving waardoor mensen kunnen leven zoals ze dat zelf willen.

Daarom heeft onze Stichting als missie om mensen met dementie de mogelijkheid te bieden om zonder drempels deel te nemen aan het culturele leven en daarmee bij te dragen aan hun positieve gezondheid.

Onze visie

Wie de diagnose dementie heeft gekregen weet wat het einde is, maar de weg daar naartoe is lang en onzeker. Dagelijks leven met dementie heeft een grote impact op zowel degene die de diagnose heeft gekregen als op de naasten. Zowel actieve als receptieve kunst- en cultuurparticipatie kunnen mensen met dementie plezier, afleiding en zelfvertrouwen bieden of uiting geven aan thema's waar zij mee worstelen. Deelname aan de activiteiten van de Stichting kan zo een positieve bijdrage leveren aan een positieve gezondheid.

Onze doelstelling

Het bevorderen van maatschappelijke en culturele inclusie van mensen met een vorm van dementie of niet-aangeboren hersenaandoeningen;

Het bedenken, ontwikkelen en uitvoeren van kunstzinnige en culturele (publieks-) activiteiten en evenementen in samenwerking met (professionele) kunstenaars en organisaties;

Het bevorderen van bewustwording over de mogelijkheden van culturele participatie van mensen met een cognitieve beperking / dementie;

Het ondersteunen, begeleiden en faciliteren van initiatieven van personen en organisaties die de doelstellingen van de Stichting onderschrijven;

Het kantelen van stigma's rond dementie: van patiënt naar mens.

Bestuur en directie

Bestuur

De Stichting heeft een onafhankelijk bestuur. Zij is verantwoordelijk voor het vaststellen van het beleid en de begrotingen en houdt toezicht op de uitvoering van de projecten door het Projectbureau.

Voorzitter: Wim Heeremans (t/m okt 2021)

Secretaris: Marc Nico Remijn (t/m dec 2021)

Penningmeester: Remi le Loux

Projectbureau

Het Projectbureau van de Stichting is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur.

Zij draagt zorg voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten van de stichting.

Directeur: Erik Zwiers

Programmamanager: Nathalie Nijkamp

Zakelijk leiding: Henk Ceha

Het Projectbureau stuurt de lokale projectleiders van de koren aan en faciliteert hen bij alle voorkomende werkzaamheden.

Financiële verantwoording

Stichting Participatie met Dementie kent geen winstoogmerk. Alle ontvangen middelen (verkregen subsidies, donaties en inkomsten uit evenementen), behoudens administratie en beheerskosten worden volledig aangewend om onze projecten en doelstellingen te realiseren. Eventuele winsten of eigen vermogen wordt aangewend voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten van de Stichting.

Beloningsbeleid

De Stichting werkt voor de uitvoering van haar projecten met een Projectbureau en professionele kunstenaars. Zij ontvangen hiervoor een sector conforme vergoeding. Bestuursleden zijn onbezoldigd.

Financiële middelen

De Stichting werft als financiële middelen voor de uitvoering van haar projecten: Bijdrage deelnemers aan de projecten, recettes uit kaartverkopen, subsidies en donaties.

Financiële Administratie

De financiële administratie wordt gevoerd door LUPA Company.

Jaarrekening

Voor de jaarrekening 2021 verwijzen wij naar de bijlage Jaarrekening 2021 SPmD